

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 17. mája 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2004/18/ES – Postupy zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby – Existencia prepojenia medzi uchádzačmi, ktorí v tom istom postupe verejného obstarávania predložili samostatné ponuky – Povinnosti uchádzačov, verejného obstarávateľa a vnútroštátneho súdu“

Vo veci C-531/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd Litvy) z 11. októbra 2016 a doručený Súdnemu dvoru 18. októbra 2016, ktorý súvisí s konaním:

Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras,

„Ecoservice projektai“ UAB, predtým „Specializuotas transportas“ UAB,

za účasti:

„VSA Vilnius“ UAB,

„Švarinta“ UAB,

„Specialus autotransportas“ UAB,

„Ecoservice“ UAB,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory T. von Danwitz, sudcovia C. Vajda, E. Juhász (spravodajca), K. Jürimäe a C. Lycourgos,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras, v zastúpení: L. Songaila, advokatas,
- „Ecoservice projektai“ UAB, v zastúpení: J. Elzbergas, advokatas, za právnej pomoci V. Mitrauskas,

* Jazyk konania: litovčina.

- „VSA Vilnius“ UAB, v zastúpení: D. Krukoniš, advokatas,
- „Švarinta“ UAB, v zastúpení: K. Smaliukas, advokatas,
- litovská vláda, v zastúpení: D. Kriaučiūnas, G. Taluntytė a R. Butvydytė, splnomocnení zástupcovia,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, T. Müller a J. Vlácil, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Tokár a A. Steiblytė, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 22. novembra 2017,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 45, 56 a 101 ZFEÚ, článku 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. EÚ L 134, 2004, s. 114; Mim. vyd. 06/007, s. 132), ako aj článku 1 ods. 1 tretieho pododseku a článku 2 ods. 1 písm. b) smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác (Ú. v. ES L 395, 1989, s. 33; Mim. vyd. 06/001, s. 246), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES z 11. decembra 2007 (Ú. v. EÚ L 335, 2007, s. 31), (ďalej len „smernica 89/665“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou „ASV Vilnius“ UAB a Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras (Centrum odpadového hospodárstva pre región Šiauliai, Litva) vo veci zadania zákazky týmto centrom v rámci verejného obstarávania na poskytovanie služieb súvisiacich so zberom a odvozom komunálneho odpadu v meste Šiauliai.

Právny rámec

Smernica 89/665

- 3 Smernica 89/665 stanovuje v článku 1 ods. 1 treťom pododseku:

„Pokiaľ ide o zákazky, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice 2004/18/ES, členské štáty prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa rozhodnutia prijaté verejnými obstarávateľmi mohli účinne a predovšetkým čo najskôr preskúmať v súlade s podmienkami ustanovenými v článkoch 2 až 2f tejto smernice z dôvodu, že tieto rozhodnutia porušili právo [Únie] v oblasti verejného obstarávania alebo vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa toto právo transponuje.“

- 4 Podľa článku 2 ods. 1 písm. b) tejto smernice:

„Členské štáty zabezpečia, aby prijaté opatrenia, ktoré sa týkajú postupov preskúmania uvedených v článku 1, zahŕňali ustanovenie o právomoci:

...

b) zrušiť alebo zabezpečiť zrušenie nezákonne prijatých rozhodnutí vrátane odstránenia diskriminačných technických, ekonomických alebo finančných kritérií uvedených vo výzvach na predloženie ponúk, v súťažných podkladoch alebo v akýchkoľvek iných dokumentoch týkajúcich sa postupu zadávania zákazky;

...“

Smernica 2004/18

5 Článok 2 smernice 2004/18 znie takto:

„Verejní obstarávatelia zaobchádzajú s hospodárskymi subjektmi rovnako a nediskriminačne a konajú transparentne.“

6 Článok 45 ods. 2 tejto smernice stanovuje:

„Každý hospodársky subjekt môže byť z účasti v zadávacom konaní vylúčený, ak:

- a) je v konkurze alebo v likvidácii, ak sú jeho záležitosti spravované súdom, ak voči nemu prebieha vyrovnacie konanie, ak má pozastavený výkon obchodných činností alebo ak je v podobnej situácii vyplývajúcej z podobného konania podľa vnútroštátnych zákonov a iných právnych predpisov;
- b) je voči nemu začaté konkurzné konanie, alebo mu bol vydaný príkaz na likvidáciu zo zákona, alebo podlieha nútenej správe súdom alebo je voči nemu začaté vyrovnacie alebo akékoľvek iné podobné konanie podľa vnútroštátnych zákonov a iných predpisov;
- c) bol konečným a právoplatným rozsudkom v súlade s právnymi predpismi krajiny uznaný vinným zo spáchania trestného činu, ktorého skutková podstata súvisí s podnikaním;
- d) bol uznaný vinným zo závažného porušenia odborných povinností, ktoré verejní obstarávatelia dokážu preukázať akýmikoľvek prostriedkami;
- e) nesplnil povinnosti týkajúce sa odvodov príspevkov na sociálne zabezpečenie podľa ustanovení právnych predpisov krajiny, v ktorej je usadený, alebo krajiny verejného obstarávateľa;
- f) nesplnil povinnosti, týkajúce sa odvodov daní a odvodov podľa ustanovení právnych predpisov krajiny, v ktorej je usadený, alebo krajiny verejného obstarávateľa;
- g) bol uznaný vinným zo skresľovania skutočností pri poskytovaní informácií požadovaných podľa tohto oddielu alebo ich neposkytnutie.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 7 Dňa 9. júla 2015 Centrum odpadového hospodárstva pre región Šiauliai uverejnilo oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania na poskytovanie služieb súvisiacich so zberom a odvozom komunálneho odpadu v meste Šiauliai.
- 8 Ponuky predložili štyria uchádzači, a to „Specializuotas transportas“ UAB (ďalej len „uchádzač B“), „Ekonovus“ UAB, „Specialus autotransportas“ UAB (ďalej len „uchádzač A“) a skupina hospodárskych subjektov vytvorená z VSA Vilnius a „Švarinta“ UAB.

- 9 Uchádzači A a B sú dcérskymi spoločnosťami spoločnosti „Ecoservice“ UAB, ktorá vlastní 100 % podiel na základnom imaní uchádzača A a 98,12 % podiel na základnom imaní uchádzača B. Riadiace orgány uchádzačov A a B sú zložené z tých istých fyzických osôb.
- 10 Vnútroštátna právna úprava uplatniteľná v čase uverejnenia výzvy na predloženie ponúk výslovne neupravuje povinnosť uchádzača uviesť svoje väzby s inými subjektmi zúčastňujúcimi sa toho istého postupu verejného obstarávania, ani povinnosť verejného obstarávateľa overiť, preskúmať alebo vziať do úvahy tieto väzby vo svojich rozhodnutiach. Ani súťažné podklady neukladali takéto povinnosti.
- 11 Uchádzač B však spolu so svojou ponukou dobrovoľne predložil aj čestné vyhlásenie o tom, že vo verejnom obstarávaní sa zúčastňuje samostatne a nezávisle od akéhokoľvek iného hospodárskeho subjektu, ktorý s ním môže byť prípadne prepojený, a požiadal verejného obstarávateľa, aby všetky ostatné subjekty považoval za konkurentov. Taktiež uviedol, že sa zaväzuje predložiť zoznam hospodárskych subjektov, ktoré sú s ním prepojené, ak ho o to verejný obstarávateľ požiada.
- 12 Dňa 24. septembra 2015 verejný obstarávateľ odmietol ponuku uchádzača A z dôvodu, že motor dvoch jeho vozidiel na zber odpadu nespĺňal požadovanú normu kvality. Uchádzač A toto rozhodnutie nenapadol.
- 13 Dňa 22. októbra 2015 verejný obstarávateľ oznámil uchádzačom poradie ponúk a zadanie zákazky uchádzačovi B.
- 14 Keďže VSA Vilnius sa umiestnila bezprostredne po uchádzačovi B, podala verejnému obstarávateľovi sťažnosť, v ktorej tvrdila, že ponuky neboli náležite posúdené, a že došlo k porušeniu zásad rovnosti zaobchádzania a transparentnosti. Zastávala názor, že uchádzači A a B konali ako skupina prepojených podnikov, že ich ponuky boli variantným riešením a keďže oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania zakazovalo predloženie variantných riešení, ich ponuky mali byť zo strany verejného obstarávateľa zamietnuté.
- 15 VSA Vilnius po zamietnutí svojej sťažnosti verejným obstarávateľom podala žalobu na Šiaulių apygardos teismas (Krajský súd Šiauliai, Litva). Rozsudkom z 18. januára 2016 tento súd zrušil rozhodnutia verejného obstarávateľa o stanovení poradia ponúk a zadaní zákazky uchádzačovi B. Dňa 5. apríla 2016 Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací súd, Litva) tento rozsudok potvrdil.
- 16 Prvostupňový a odvolací súd sa domnievali, že verejný obstarávateľ napriek tomu, že vedel o prepojení medzi uchádzačmi A a B, nevykonal nič na to, aby určil, aký vplyv malo toto prepojenie na existenciu súťaže medzi týmito uchádzačmi. Hoci vnútroštátna právna úprava nestanovuje takúto povinnosť, vzhľadom na to, že obaja uchádzači A a B vedeli o účasti druhého z nich na verejnom obstarávaní, mali oznámiť svoje väzby verejnému obstarávateľovi. Čestné vyhlásenie predložené uchádzačom B nebolo dostatočné na preukázanie toho, že táto povinnosť bola riadne splnená.
- 17 ASV Vilnius a uchádzač B sa následne obrátili na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

18 Za týchto okolností Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd Litvy) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce otázky:

„1. Treba voľný pohyb osôb a služieb zakotvený jednotlivo v článkoch 45 a 56 ZFEÚ, zásady rovnosti uchádzačov a transparentnosti zakotvené v článku 2 smernice 2004/18 a zásadu slobodnej a spravodlivej hospodárskej súťaže medzi hospodárskymi subjektmi, ktorá vyplýva z vyššie uvedených zásad (či už spoločne alebo samostatne, ale bez obmedzenia na uvedené ustanovenia), chápať a vykladať v tom zmysle, že:

Ak sa prepojení uchádzači, ktorých hospodárske, organizačné, finančné alebo iné väzby môžu viesť k pochybnostiam o ich nezávislosti a o ochrane dôverných informácií a/alebo môžu poskytovať (potenciálne) predpoklady pre ich výhodu oproti ostatným uchádzačom, rozhodli predložiť v rámci toho istého postupu verejného obstarávania samostatné (nezávislé) ponuky, sú v každom prípade povinní oznámiť verejnému obstarávateľovi tieto väzby medzi nimi aj v prípade, keď sa na to osobitne verejný obstarávateľ nepýta, a bez ohľadu na to, či vnútroštátne právne predpisy upravujúce verejné obstarávanie uvádzajú, že takáto povinnosť skutočne existuje?

2. V prípade, že odpoveď na prvú otázku:

- a) je kladná (to znamená, že uchádzači sú v každom prípade povinní oznámiť svoje väzby verejnému obstarávateľovi), postačuje skutočnosť, že táto povinnosť nebola v takomto prípade splnená alebo že nebola splnená riadne, na to, aby verejný obstarávateľ konštatoval alebo aby kontrolný orgán (súd) rozhodol, že prepojení uchádzači, ktorí v rámci toho istého postupu verejného obstarávania predložili samostatné ponuky, sa na tomto verejnom obstarávaní zúčastňujú bez toho, aby si navzájom skutočne konkurovali (a predstierajú hospodársku súťaž);
- b) je záporná (to znamená, že uchádzači nemajú žiadnu ďalšiu povinnosť oznamovať svoje väzby, ktorá nie je stanovená v právnych predpisoch, ani v súťažných podmienkach), musí v takom prípade riziko, ktoré predstavuje účasť prepojených hospodárskych subjektov, a riziko dôsledkov z nej plynúcich znášať verejný obstarávateľ, ak verejný obstarávateľ v súťažných podkladoch neuviedol, že uchádzači majú takú oznamovaciu povinnosť?

3. Bez ohľadu na odpoveď na prvú otázku a vzhľadom na rozsudok z 12. marca 2015, eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166), treba ustanovenia právnych predpisov uvedené v prvej otázke, článok 1 ods. 1 tretí pododsek smernice 89/665, ako aj článok 2 ods. 1 písm. b) tejto smernice (či už spoločne alebo samostatne, ale bez obmedzenia na uvedené ustanovenia) chápať a vykladať v tom zmysle, že:

- a) ak verejný obstarávateľ v priebehu postupu verejného obstarávania akýmkoľvek spôsobom zistí, že medzi niektorými uchádzačmi existujú významné väzby (prepojenia), je povinný bez ohľadu na svoje vlastné posúdenie tejto skutočnosti a (alebo) iných okolností (napríklad formálna a obsahová odlišnosť ponúk predložených uchádzačmi, verejný záväzok uchádzača podieľať sa na spravodlivej hospodárskej súťaži s ostatnými uchádzačmi a pod.) samostatne osloviť prepojených uchádzačov a požiadať ich, aby objasnili, či a ako je ich osobná situácia zlučiteľná so slobodnou a spravodlivou hospodárskou súťažou medzi uchádzačmi;
- b) ak verejný obstarávateľ má takúto povinnosť, ale nespĺní si ju, existuje dostatočný základ na to, aby súd vyhlásil konanie verejného obstarávateľa za nezákonné z dôvodu, že nezabezpečil transparentnosť a objektívnosť postupu a nevyžadoval od uchádzača dôkazy alebo že z vlastného podnetu neprijal rozhodnutie, pokiaľ ide o možný vplyv, ktorý môže mať osobná situácia prepojených osôb na výsledok zadávacieho konania?

4. Treba ustanovenia právnych predpisov uvedené v tretej otázke a článok 101 ods. 1 ZFEÚ (či už spoločne alebo samostatne, ale bez obmedzenia na uvedené ustanovenia) vzhľadom na rozsudky z 12. marca 2015, eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166); z 21. januára 2016, Eturas a i. (C-74/14, EU:C:2016:42), a z 21. júla 2016, VM Remonts a i. (C-542/14, EU:C:2016:578), chápať a vykladať v tom zmysle, že:
- a) ak sa uchádzač (žalobca) dozvie o odmietnutí cenovo najvýhodnejšej ponuky, ktorú v rámci postupu verejného obstarávania predložil jeden z dvoch prepojených uchádzačov (uchádzač A), a o skutočnosti, že druhý uchádzač (uchádzač B) sa stal úspešným uchádzačom, a zároveň zohľadní aj ďalšie okolnosti spojené s týmito uchádzačmi a ich účasťou v zadávacom konaní [skutočnosť, že uchádzači A a B majú rovnaké predstavenstvo; skutočnosť, že majú rovnakú materskú spoločnosť, ktorá sa nezúčastnila na zadávacom konaní; skutočnosť, že uchádzači A a B neoznámili svoje väzby verejnému obstarávateľovi a vo vzťahu k týmto väzbám neposkytli žiadne ďalšie osobitné vysvetlenie, okrem iného aj preto, že sa to od nich nevyžadovalo; skutočnosť, že uchádzač A uviedol vo svojej ponuke rozporuplné informácie o súlade navrhovaných dopravných prostriedkov (vozidlá na zber odpadu) s podmienkou verejného obstarávania týkajúcou sa normy Euro 5; skutočnosť, že tento uchádzač, ktorý predložil cenovo najvýhodnejšiu ponuku, ktorá bola odmietnutá z dôvodu nedostatkov v nej zistených, po prvé nenapadol rozhodnutie verejného obstarávateľa a po druhé podal odvolanie proti rozsudku prvostupňového súdu, v ktorom okrem iného (napadol) zákonnosť odmietnutia svojej ponuky, atď.], a ak vzhľadom na všetky tieto okolnosti verejný obstarávateľ vôbec nekonal, postačuje táto samotná informácia na úspech žaloby podanej na kontrolnom orgáne, na základe ktorej by mal vyhlásiť konanie verejného obstarávateľa za nezákonné z dôvodu, že nezabezpečil transparentnosť a objektívnosť konania, a tiež z dôvodu, že od žalobcu nevyžadoval poskytnutie konkrétnych dôkazov preukazujúcich, že uchádzači A a B konali nekalo;
  - b) uchádzači A a B verejnému obstarávateľovi nepreukázali, že na postupe zadávacieho konania sa skutočne a spravodlivo zúčastnili, len na základe toho, že uchádzač B dobrovoľne predložil vyhlásenie o skutočnej účasti a uplatnil normy riadenia kvality pre účasť vo verejnom obstarávaní, a okrem toho ponuky predložené uchádzačmi A a B neboli formálne a obsahovo totožné?
5. Možno konanie vzájomne prepojených hospodárskych subjektov (z ktorých sú oba dcérskymi spoločnosťami tej istej spoločnosti), ktoré sa samostatne zúčastňujú toho istého zadávacieho konania, ktorého hodnota dosahuje hodnotu medzinárodnej verejnej súťaže, a v prípade, že sídlo verejného obstarávateľa, ktorý oznámil zadávacie konanie, a miesto, kde sa príslušné služby majú poskytovať, nie sú príliš vzdialené od iného členského štátu (Lotyšská republika), v zásade posudzovať – okrem iného vzhľadom na dobrovoľné vyhlásenie jedného z týchto hospodárskych subjektov, že sa bude podieľať na spravodlivej hospodárskej súťaži – podľa ustanovení článku 101 ZFEÚ a judikatúry Súdneho dvora, ktorá tieto ustanovenia vykladá?“

O prejudiciálnych otázkach

- ¹⁹ Na úvod je potrebné poukázať na to, že v rámci prejudiciálnych otázok sa vnútroštátny súd odvoláva na články 45 a 56 ZFEÚ, avšak bez toho, aby vysvetlil, v akom rozsahu je výklad týchto článkov nevyhnutný na účely odpovedí na uvedené otázky. Okrem toho, ako vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, smernica 2004/18 je relevantná na vyriešenie sporu vo veci samej. Za týchto okolností nie je potrebné podať výklad článkov 45 a 56 ZFEÚ.

O prvej a druhej otázke

- 20 Svojou prvou a druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 smernice 2004/18 vykladať v tom zmysle, že ak neexistuje žiadne výslovné normatívne ustanovenie alebo osobitná podmienka vo výzve na predloženie ponúk alebo v súťažných podkladoch upravujúcich podmienky verejného obstarávania, prepojení uchádzači, ktorí predložia v tom istom verejnom obstarávaní samostatné ponuky, sú povinní z vlastnej iniciatívy oznámiť svoje väzby verejnému obstarávateľovi.
- 21 V tejto súvislosti treba v prvom rade pripomenúť, že právo Únie, predovšetkým smernica 2004/18 nestanovuje všeobecný zákaz, aby navzájom prepojené podniky predložili ponuky v rámci postupu verejného obstarávania. Okrem toho z judikatúry vyplýva, že vzhľadom na záujem Únie, aby bola zabezpečená čo najširšia možná účasť uchádzačov na verejnom obstarávaní, by bolo v rozpore s účinným uplatňovaním práva Únie systematicky vylúčiť navzájom prepojené podniky z práva účasti na tom istom verejnom obstarávaní (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. mája 2009, Assitur, C-538/07, EU:C:2009:317, body 26 a 28).
- 22 Súdny dvor tiež zdôraznil, že zoskupenia podnikov môžu mať rôzne formy a ciele, a nevyhnutne teda nie je vylúčené, že ovládané podniky môžu mať určitú samostatnosť pri realizácii ich obchodnej politiky a hospodárskych činností, najmä v oblasti účasti na verejných obstarávaní. Okrem toho vzťahy medzi podnikmi tej istej skupiny môžu byť upravené osobitnými ustanoveniami, napríklad zmluvnými, ktoré môžu zabezpečiť tak nezávislosť, ako aj dôvernoscť pri príprave ponúk, ktoré boli súčasne predložené predmetnými podnikmi v rámci toho istého verejného obstarávania (rozsudok z 19. mája 2009, Assitur, C-538/07, EU:C:2009:317, bod 31).
- 23 Ďalej, pokiaľ ide o otázku, či v prípade neexistencie výslovného normatívneho ustanovenia alebo osobitnej podmienky vo výzve na predloženie ponúk alebo v súťažných podkladoch upravujúcich podmienky verejného obstarávania sú uchádzači aj napriek tomu povinní oznámiť svoje väzby verejnému obstarávateľovi, je potrebné uviesť, že Súdny dvor rozhodol, že zásady transparentnosti a rovnosti zaobchádzania, ktoré riadia všetky postupy verejného obstarávania, vyžadujú, aby vecné a procesné podmienky účasti na obstarávaní boli jasne vymedzené vopred a zverejnené, a to najmä povinnosti uchádzačov, aby uchádzači mohli presne poznať požiadavky obstarávania a aby si boli istí, že rovnaké požiadavky platia pre všetkých konkurentov (rozsudok z 2. júna 2016, Pizzo, C-27/15, EU:C:2016:404, bod 37 a citovaná judikatúra).
- 24 Pritom uloženie povinnosti uchádzačom, aby z vlastnej iniciatívy oznámili svoje prepojenia s inými uchádzačmi, hoci takáto povinnosť nie je uvedená ani v uplatniteľnom vnútroštátnom práve, ani vo výzve na predloženie ponúk alebo v súťažných podkladoch, nepredstavuje jasne vymedzenú podmienku v zmysle judikatúry uvedenej v predchádzajúcom bode. V tomto prípade je totiž pre uchádzačov ťažké určiť presný rozsah takejto povinnosti, a to tým skôr, že zo samotnej povahy verejného obstarávania nie je vždy možné poznať totožnosť všetkých uchádzačov zúčastňujúcich sa rovnakého verejného obstarávania pred konečným termínom na predloženie ponúk.
- 25 Okrem toho je potrebné spresniť, že vzhľadom na neexistenciu povinnosti uchádzačov informovať verejného obstarávateľa o svojich prípadných prepojeniach s inými uchádzačmi, verejný obstarávateľ musí počas celého postupu obstarávania považovať ponuku dotknutého uchádzača za regulárnu ponuku v súlade s ustanoveniami smernice 2004/18, pretože neexistujú žiadne nepriame dôkazy o tom, že ponuky predložené prepojenými uchádzačmi sú koordinované alebo zosúladené.
- 26 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné odpovedať na prvú a druhú otázku tak, že článok 2 smernice 2004/18 sa má vykladať v tom zmysle, že ak neexistuje žiadne výslovné normatívne ustanovenie alebo osobitná podmienka vo výzve na predloženie ponúk alebo v súťažných podkladoch

upravujúcich podmienky verejného obstarávania, uchádzači, ktorí sú prepojení a predložia v tom istom verejnom obstarávaní samostatné ponuky, nie sú povinní z vlastnej iniciatívy oznámiť svoje väzby verejnemu obstarávateľovi.

O tretej až piatej otázke

- 27 Svojou treťou až piatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa za okolností, ako sú okolnosti vo veci samej, uplatňuje článok 101 ZFEÚ a či sa má článok 2 smernice 2004/18, ako aj článok 1 ods. 1 tretí pododsek a článok 2 ods. 1 písm. b) smernice 89/665 vykladať v tom zmysle, že ak má verejný obstarávateľ k dispozícii skutočnosti, ktoré spochybňujú samostatnosť ponúk predložených niektorými uchádzačmi, musí overiť, či sú ich ponuky skutočne samostatné, pričom si môže prípadne vyžiadať dodatočné informácie od týchto uchádzačov, a ak to neurobí, či jeho nečinnosť môže narušiť postup prebiehajúceho verejného obstarávania.
- 28 Pokiaľ ide o článok 101 ZFEÚ, treba pripomenúť, že tento článok sa neuplatňuje, ak dohody alebo postupy, ktoré zakazuje, realizujú podniky tvoriace hospodársku jednotku (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 4. mája 1988, Bodson, 30/87, EU:C:1988:225, bod 19, a z 11. apríla 1989, Saeed Flugreisen a Silver Line Reisebüro, 66/86, EU:C:1989:140, bod 35). Je však úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či uchádzači A a B tvoria hospodársku jednotku.
- 29 V prípade, že dotknuté spoločnosti netvoria hospodársku jednotku, a teda materská spoločnosť nevykonáva rozhodujúci vplyv na svoje dcérske spoločnosti, treba uviesť, že zásada rovnosti zaobchádzania stanovená v článku 2 smernice 2004/18 by bola v každom prípade porušená, ak by sa pripustilo, že uchádzači môžu predložiť koordinované alebo zosúladené ponuky, teda ponuky, ktoré nie sú samostatné a nezávislé, ktoré im takto môžu priniesť neoprávnené výhody vo vzťahu k ostatným uchádzačom, bez toho, aby bolo potrebné skúmať, či predloženie takýchto ponúk predstavuje správanie, ktoré je v rozpore s článkom 101 ZFEÚ.
- 30 Preto na účely odpovede na tretiu až piatu otázku nie je v prejednávanej veci potrebné uplatňovať a vykladať článok 101 ZFEÚ.
- 31 Pokiaľ ide o povinnosti verejných obstarávateľov podľa uvedeného článku 2 smernice 2004/18, Súdny dvor už rozhodol, že verejní obstarávatelia majú pri uplatňovaní zásad zadávania verejných zákaziek stanovených v uvedenom článku aktívnu úlohu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. marca 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, bod 42).
- 32 Vzhľadom na to, že tieto povinnosti verejných obstarávateľov zodpovedajú samotnej podstate smerníc týkajúcich sa postupov v oblasti zadávania verejných zákaziek, Súdny dvor rozhodol, že verejný obstarávateľ je v každom prípade povinný overiť existenciu prípadných konfliktov záujmov a prijať opatrenia na to, aby im predišiel, odhalil ich a vyriešil ich (rozsudok z 12. marca 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, bod 43).
- 33 Táto judikatúra je, s ohľadom na to, čo bolo konštatované v bode 29 tohto rozsudku, uplatniteľná na situácie, o aké ide vo veci samej, ktoré sa vyznačujú účasťou prepojených uchádzačov vo verejnom obstarávaní. Preto verejný obstarávateľ, ktorý zistí objektívne skutočnosti, ktoré spochybňujú samostatnosť a nezávislosť ponuky, musí preskúmať všetky relevantné okolnosti, ktoré viedli k predloženiu dotknutej ponuky s cieľom predísť skutočnostiam, ktoré môžu narušiť postup verejného obstarávania, odhaliť ich a vyriešiť ich, pričom v prípade potreby si môže vyžiadať od uchádzačov dodatočné informácie a dôkazy (pozri analogicky rozsudok z 12. marca 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, bod 44).

- 34 Pokiaľ ide o dôkazy, ktoré môžu preukázať, či ponuky prepojených uchádzačov sú alebo nie sú samostatné a nezávislé, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd sa pýta najmä na to, či v rámci prejudiciálneho konania možno zohľadniť všetky druhy dôkazov alebo len priame dôkazy.
- 35 Článok 1 ods. 1 tretí pododsek a článok 2 ods. 1 písm. b) smernice 89/665, na ktoré sa odkazuje v tretej a štvrtej otázke, požadujú najmä, aby členské štáty zaviedli v oblasti verejného obstarávania rýchle a účinné opravné prostriedky. Ani tieto ustanovenia smernice 89/665, ani žiadne iné ustanovenie tejto smernice alebo smernice 2004/18 neobsahujú pravidlá upravujúce dokazovanie a hodnotenie dôkazov o porušení pravidiel verejného obstarávania Únie.
- 36 Podľa ustálenej judikatúry v prípade neexistencie právnej úpravy v danej oblasti na úrovni Únie má každý členský štát upraviť náležitosti správneho procesu a súdneho konania týkajúceho sa zabezpečenia ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie. Tieto procesné podmienky však nemôžu byť menej výhodné, než procesné podmienky týkajúce sa podobných žalôb na ochranu práv vyplývajúcich z vnútroštátneho právneho poriadku (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity) (rozsudok z 12. marca 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, bod 39 a citovaná judikatúra).
- 37 Pokiaľ ide o požadovanú úroveň dôkazov na preukázanie existencie ponúk, ktoré nie sú ani samostatné, ani nezávislé, zásada efektivity vyžaduje, aby dôkaz porušenia práva hospodárskej súťaže Únie mohol byť predložený nielen prostredníctvom priamych dôkazov, ale takisto prostredníctvom nepriamych dôkazov, pokiaľ sú objektívne a zhodujú sa, a aby prepojení uchádzači mohli predložiť dôkaz o opaku (pozri analogicky rozsudok z 21. januára 2016, Eturas a i., C-74/14, EU:C:2016:42, bod 37).
- 38 Pokiaľ ide o vec, o ktorú ide vo veci samej, konštatovanie skutočnosti, že vzťahy medzi uchádzačmi ovplyvnili obsah ich ponúk predložených v rámci toho istého verejného obstarávania, v zásade postačuje na to, aby tieto ponuky nemohli byť zohľadnené verejným obstarávateľom, pretože ponuky, ktoré pochádzajú od prepojených uchádzačov, musia byť predložené úplne samostatne a nezávisle. Na druhej strane samotné konštatovanie vzťahu ovládania medzi dotknutými podnikmi z dôvodu vlastníctva alebo počtu hlasovacích práv, ktoré je možné využiť na riadnom valnom zhromaždení, nepostačuje na to, aby obstarávateľ mohol automaticky vylúčiť tieto podniky z verejného obstarávania, bez overenia, či takýto vzťah mal konkrétny vplyv na nezávislosť uvedených ponúk (pozri analogicky rozsudok z 19. mája 2009, Assitur, C-538/07, EU:C:2009:317, bod 32).
- 39 Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby vzhľadom na skutkové okolnosti sporu vo veci samej vykonal overenia a posúdenia, ktoré sú potrebné v tejto súvislosti, ako aj v súvislosti s okolnosťami uvedenými v rámci štvrtej otázky v písmene a) a dôkaznou silou spontánneho vyhlásenia urobeného účastníkom uvedeného v tejto istej otázke v písmene b). Za predpokladu, že uvedený súd dospeje na základe týchto overení a posúdení k záveru, že ponuky, o ktoré ide vo veci samej, nie sú predložené samostatne a nezávisle, treba pripomenúť, že článok 2 smernice 2004/18 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby bola zákazka zadaná uchádzačom, ktorí predložili takúto ponuku.
- 40 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na tretiu až piatu otázku odpovedať, že článok 2 smernice 2004/18 sa má vykladať v tom zmysle, že ak má verejný obstarávateľ k dispozícii skutočnosti, ktoré spochybňujú samostatnosť a nezávislosť ponúk predložených niektorými uchádzačmi, musí overiť, či sú ich ponuky skutočne samostatné a nezávislé, pričom si môže prípadne vyžiadať dodatočné informácie od týchto uchádzačov. Ak sa ukáže, že tieto ponuky nie sú samostatné a nezávislé, článok 2 smernice 2004/18 bráni zadaniu zákazky uchádzačom, ktorí predložili takúto ponuku.

O trovách

- 41 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby sa má vykladať v tom zmysle, že:

- ak neexistuje žiadne výslovné normatívne ustanovenie alebo osobitná podmienka vo výzve na predloženie ponúk alebo v súťažných podkladoch upravujúcich podmienky verejného obstarávania, medzi sebou prepojení uchádzači, ktorí predložia v tom istom verejnom obstarávaní samostatné ponuky, nie sú povinní z vlastnej iniciatívy oznámiť svoje väzby verejnemu obstarávateľovi,
- ak má verejný obstarávateľ k dispozícii skutočnosti, ktoré spochybňujú samostatnosť a nezávislosť ponúk predložených niektorými uchádzačmi, musí overiť, či sú ich ponuky skutočne samostatné a nezávislé, pričom si môže prípadne vyžiadať dodatočné informácie od týchto uchádzačov. Ak sa ukáže, že tieto ponuky nie sú samostatné a nezávislé, článok 2 smernice 2004/18 bráni zadaniu zákazky uchádzačom, ktorí predložili takúto ponuku.

Podpisy